



DELO

Izhaja enkrat mesečno.

Naročnina: 6 Din polletno.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva 22/II.

Naš prvi majnik

Deževno aprilsko vreme se umika majniku, ki nam bo prinesel gotovo lepše in prijetnejše dni. Prvi dan v maju bi moral biti vsekakor najlepši, ker je posvečen delu in delovnemu ljudstvu.

Odkar obstojajo naše narodne socialne organizacije, smo vsako leto, izvzemši težkih vojnih let, proslavljali prvi maj. Med nami nas je še mnogo, ki smo prisostvovali veličastnim majniškim manifestacijam slovenskega narodnega delavstva v Trstu. Zadnji majniški pohod slovenskega narodnega delavstva po tržaških ulicah se je izvršil leta 1914. Do desetisoč slovenskih delavcev je korakalo pod zastavo narodne delavske organizacije in na mnogih krajih je prišlo do spopadov z izzivajočimi Italijani. Na to majniško proslavo našega delavstva v Trstu smo polagali največjo važnost, kajti tudi ob tej priliki smo hoteli pokazati moč slovenskega življa, ki ga je internacionalna socialna demokracija, strogo italijansko pobarvana, zanikavala.

Od tega časa se je mnogo izpremenilo. Kdo je takrat slutil, da bo neposredno za majniško proslavo izbruhnila svetovna vojna, ki nas je razpršila na vse strani sveta? Kdo je takrat slutil, da se bo iz štiriletnega krvavega boja naroda proti narodu rodila naša toliko željena Jugoslavija.

Velike izpremembe so nastale, toda prvi maj je ostal tudi še po vojni praznik dela. Ostal je, ker je ostal tudi kapitalizem, ki danes ravno tako — če ne še bolj, kakor pred vojno — izkorišča delovno ljudstvo. Na boljšem smo sedaj v narodnem oziru, ker imamo svojo narodno državo, v socialnem pogledu pa je delavstvo zapostavljeno in zato moramo podvojiti in potrojiti svoje moči v boju proti izkoriščevalcem.

V decembru 1888. leta je sklenila Ameriška delavska zveza na svojem kongresu v St. Louisu, da priredi dne 1. maja 1890 manifestacijo za osemurni delovnik. Delavski kongres, ki se je vršil leta 1889. v Parizu, se je temu sklepu pridružil, a delavski kongres v Bruslju je leta 1891. sklenil:

»Prvi majnik naj bo od sedaj naprej skupen praznik delavcev, da izrazijo s tem skupnost svojih zahtev in pokažejo svojo solidarnost.«

Prvi majnik, prva vidna zmaga skupne moči delovnega ljudstva, bodi pozdravljen z najblažjimi čustvi milijonov in milijonov delavcev vseh vrst, vseh onih, ki si služijo svoj kruh bodisi z ročnim ali duševnim delom!

Glave pokonci in srca kvišku, veliki dan delovnega ljudstva prihaja, delajmo in kujmo, da nas ne najde nepripravljene. Prvi majnik bodi svetla zvezda, ki oznanjuje našo boljšo bodočnost.

Prvi majnik pa bo še veselejši, če bomo izvedli svojo organizacijo v duhu narodne in socialne pravičnosti, ker le organizirano delavstvo je faktor, ki lahko zmaga. Iskreno želimo, da bi tudi v naši državi dosegli poleg narodne svobode še socialno pravičnost, ker bo s tem zadovoljen delovni narod, država pa sigurna na znotraj in zunaj.

Prvi majnik bodi pozdravljen!

Pristopajte v Narodno strokovno zvezo!

Jeseniški delavec:

Pomladne misli

Pomladni vetrič je zavel preko naših poljan in gajev, prej gola in pusta narava se odeva z bujnim zelenjem, zvončki in šmarnice ljubko pokimavajo na gozdnih obronkih in skozi ozračje zveni pesem ptic, ki si urejajo nove domove, kjer bodo obenem s prenovljeno naravo začele novo življenje. Tudi v naših revirjih čutimo dih pomladi, toda šibak je in neznamen, čisto solnce nam zatirajo v oblakih saje in ptičje petje se izgublja med brnenjem strojev in tuljenjem siren. Ob prihodu prvega maja nas ne obdajajo preveč razveseljiva čustva. Kakor vsako leto, tako se tudi letos sprašujemo na ta dan, koliko so se razmere delavskega stanu izboljšale. Na žalost moramo ugotoviti ravno nasprotno. Množe se glasovi o novih redukcijah. Mezde so iz dneva v dan manjše, a razne dajatve se množe in življenjske potrebščine se podražujejo. Radi razkošja na eni in radi strašnega ubožstva na drugi strani, se razredno sovraštvo veča in razredni boj postaja vedno ostrejši.

Imamo nešteto delavskih organizacij, ki se bore za interese delavstva, a kljub temu vidimo, da so uspehi vedno redkejši in da se stanje delavskega stanu obupno slabša. Čeprav se zavedamo, da moramo iskati vzroke tega kritičnega stanja v nadprodukciji in v sedanji dobi, ki je nekako na prelomu in se vsak hip obeta preobrat v družabnem sistemu, vendar lahko z mirno dušo trdimo, da je v veliki meri delavstvo samo krivo skrajno slabega položaja, v katerem se nahaja. Delavske organizacije, ki imajo večinoma iste cilje, ki skušajo izboljšati socialni ustroj družbe in ustvariti delavcu boljšo existenco, so si neprenehoma v laseh, kajti vsaka hoče imeti vodilno vlogo in pri tem tudi največje koristi. Mesto, da bi v boju za izboljšanje socialnih prilik bile solidarne in da bi se ramo ob ramo borile za delavske pravice, se iz gole sebičnosti medsebojno uničujejo in tako škodujejo ne samo sebi, temveč vsemu delavstvu. V bistvu so si vse delavske organizacije enake, kajti vse se nahajajo v borbi proti kapitalizmu, ki so protivniki in izkoriščevalci delavskega stanu, toda razlikujejo se v izvajanju tega razrednega boja. Na vprašanje, katera pot je v razredni borbi edino prava, bi bilo težko odgovoriti. Popolnoma nemogoče je pa kratko malo postaviti formulo, po kateri naj se delavstvo bori za svoje pravice. V raznih deželah so prilike različne in gotovo je, da gleda

francoski proletarec na razredni boj drugače, kakor proletarec naše ali druge države. Zato je tudi umevno, da se bo posluževal drugačnega načina borbe kot na primer naš delavec. Pri boju za izboljšanje socialnih prilik se moramo ozirati na okoliščine, v katerih se nahajamo in jim moramo boj tudi primerno prilagoditi.

Naša država je še mlada in še ne stoji na tako trdnih temeljih, kod bi morala stati, da se ji ne bi bilo treba bati zunanjih sovražnikov, zato bi bilo gotovo popolnoma zgrešeno, če bi hoteli uvesti tako razredno borbo, kot jo propagirajo naši socialni ekstremisti. Če bi mi naše notranje zadeve urejevali z nasiljem in z državljanskimi vojnami, bi to za našo državo imelo usodne posledice, saj imamo dosti »prijateljev« ki komaj čakajo na usodno priliko, da nas stisnejo za vrat. Razredna nasprotstva ne smejo iti predaleč in pri tem se mora vedno upoštevati posledice, ki jih bo pri tem trpel narod in država. Zato je napačno, če bi skušali razvijati razredno borbo po načinu, kakšnih se poslužuje delavstvo drugih držav. Mi se dobro zavedamo, da obstoječega družabnega reda ne moremo brez noč preobrniti, saj nam to jasno pričajo zgodovinska dejstva. Kar je slabega in bolnega, čas sam izleči. Lahko se to lečenje socialnih razmer sistematično pospešuje, ne more se pa tega, kar je slabega in bolnega v človeški družbi, takoj odpraviti. Tudi socialno borbo moramo vzeti iz čisto realnega stališča in se ne smemo predati utopijam. Tudi mi smo za socializacijo produktivnih sredstev, velesposredstev, prometnih sredstev itd. Toda zavedamo se, da se to ne more doseči v tako kratkem času, kot si to nekateri zamišljajo, temveč moramo delati na tem počasi in pošteno. Čeprav smo socialisti, ne uvidimo potrebe, da bi se osebna lastnina odpravila, ko vendar nimamo interesa na tem, da bi razlastili ubogega obrtnika ali kmeta, ki mu je zasebna lastnina življenjske važnosti. Mi pripoznavamo razredni boj in se tudi borimo za delavske interese, toda ta boj ne smatramo za tak boj, kot ga smatrajo naši nasprotniki, ampak vidimo v njem samo borbo proti kapitalizmu, ki nas izmoggava in zaslužuje. Nikakor ne moremo pristati na to, da bi se v naši državi, ki smo si jo šele priborili, uvedla razredna nasprotstva tako zelo, da bi prelivali bratsko kri v egoistični borbi za ustvarjanje boljšega polo-

Mednarodna konferenca dela

Od 4. junija tega leta dalje se bo vršila v Ženevi 20. mednarodna konferenca dela, ki jo vsako leto organizira Mednarodni urad dela pri Društvu narodov. Na dnevnem redu letošnje konference se nahajajo naslednja vprašanja:

1. Ureditev nekaterih posebnih sistemov sprejemanja delavcev v delo.
2. Plačani letni dopusti.
3. Skrajšanje delovnega časa pri javnih delih, ki jih izvršujejo ali pa subvencionirajo vlade posameznih držav.
4. Skrajšanje delovnega časa v gradbeni stroki.
5. Skrajšanje delovnega časa v železni in jekleni industriji.

6. Skrajšanje delovnega časa v rudnikih.

7. Skrajšanje delovnega časa v tekstilni industriji.

8. O zaščitnih in tehničnih merah pri gradbenih delih.

Prvih šest vprašanj je že drugič na dnevnem redu konference. Sedaj bodo po principu drugega čitanja in po predhodnem pristanku vlad, predloženi konferenci v svrhu definitivnega sprejema odgovarjajoči teksti konvencij. Sedmo vprašanje je stavljeno prvič na dnevni red konference, vendar je že tako obdelano, da bo konferenca o njem razpravljala po skrajšanem postopku. Osmo vprašanje o zaščitnih in tehničnih merah pri gradbenih delih se bo razpravljalo samo v splošnem.

Razen omenjenega, bo konferenca razpravljala tudi o letnem poročilu Mednarodnega urada dela, ...

žaja. Mi hočemo v naših vrstah vzgojiti kader delavstva, ki bo stal na visoki kulturni stopnji in se ne bo boril s pestjo, ampak s svojim moralnimi vrednotami. To ne bo zahrbtna revolucija, ampak odkrit in pošten boj, ki mu bo sledila častna zmaga s trajno veljavo.

Ko stopamo v novo pomlad in se v nas poraja nova moč, sveža življenjska sila, ne obupavamo nad težkim položajem, ampak z veliko ljubeznijo do naše domovine in z neomajno vero v lepšo bodočnost delavstva se oprijemamo dela, ki nas čaka v naših organizacijah.

Strojniki in njih položaj

V zadnji številki smo obravnavali zahtevo strojnikov po starostni prekrbi. Nič manj važno je vprašanje položaja strojnikov v službi z ozirom na njih službeni odnošaj in važnosti, ki ga zavzemajo v obratih.

Priznati je treba, da manjka pri strojnikih one samozavesti, ki bi jo po važnosti službe morali imeti.

Ali je mogoče, da reprezentanca kapitalističnega izžemanja, »Zveza industrijev na slovenskem ozemlju v Ljubljani in potem še« Reprezentanca industrijskih korporacij v Beogradu, tretira strojnika kot »običajnega mehaničnega radnika« in mu odvzema vso važnost, zanesljivost in odločnost v službi, čeprav na te dobre lastnosti absolutno reflektira takrat, ko išče zanesljivega in izvežbanega strojnika za izpraznjeno ali novoustanovljeno mesto v svojem strojniškem obratu.

Strojnik je duša v obratu in od njegove teoretične in praktične izvežbanosti odvisi točnost in zanesljivost obrata.

Ugotoviti moramo, da so po veliki večini strojniki sami krivi, ako jih njihov šef tretira kot navadnega ključavničarja-rokodelca.

Zakon predpisuje točno, da mora in kje mora biti izvežban strojnik z državnim strojniškim izpitom nameščen.

Če že zakon sam določa in upošteva važnost izprašanega teoretično in praktično dobro podkovanega strojnika, potem bi se moralj strojniki te važnosti tudi zavedati in braniti ob vsaki priliki omalovaževanje njihovega strojniško kategorijskega interesa, bodisi od kogarkoli.

Danes je strojnik fizično in duševno zasluženo orodje v rokah proste eksploatacije lastnika obrata, čeprav nima niti pojma o tehničnih in teoretičnih vrlinah strojnika.

Boj za ljubi kruhek in boj za obstoj našega strojnika zaslužila in mu odvzela čas in ponajvečkrat tudi voljo za obrambo svojih pravic in položaja nad drugimi delavskimi kategorijami.

Poglejmo strojnika v elektrarnah. Ves obrat, milijonska vrednost naprav in sreča prebivalstva odvisi samo od njegove absolutne usposobljenosti in zanesljivosti. Koliko škode obvaruje tak strojnik samo s svojo rutino in vrlino ter prisotnostjo duha vse one, ki jim je električni tok življenjsko neobhodno potreben in vse one, ki jim je električni tok zlata jama za dohodke.

In kako je tak strojnik plačan? Ali odgovarja njegov službeni položaj in njegov odnos do službodajalca, tehnično teoretičnim vrlinam in izkustvom?

Nikakor ne! Več samozavesti, več samospoštovanja in več vere v samega sebe je treba, da se ne bo ataka službodajalcev potom svojih reprezentanc posrečila, da strojnika

fizično in duševno še bolj zaslužni.

Strojnik ni stroj, on ni mehanizem, on je duša in gonilna sila kompleksiranega mehanizma v obratih. On je teoretično in praktično po zakonu samostojen in odgovoren za svoje samostojno delo.

Ne uničevati po malomarnosti ali apatičnosti samostojnosti, ki jo nudi zakon.

Ne uničevati svojega človeškega dostojanstva z molkom ali s prevelikim obzirnostjo in potrpežljivostjo!

Dokazati morate svojim službo-dajalcem, da točnost, zanesljivost in dobičkanost obrata odvisi izključno od vaše teoretične in praktične nadarjenosti, inteligence in prisotnosti duha v vseh kočljivih momentih, ki so v obratu stalno na dnevnem redu.

Če zakon določa za obrat izprisanega strojnika, potem se te zakonite pravice in važnosti poslužite v polni meri s tem, da boste s samospoštovanjem in odločnostjo uvaževali položaj, ki ga zavzimate.

Vzroki poostrovanja krize

Na vseh koncih in krajih se čuti, da se nam danes slabo godi. Zdi se, kakor da bi se bilo ustavilo kolesje življenja. Obrati počivajo, dela ni, trgovina se omejuje in nikjer ni sredstev za povzdigo gospodarske delavnosti. Denarja primanjkuje, da si ga dejansko ni nič manj, kakor pred takozvano krizo. Po vsem svetu je nemir in vsi narodi iščejo potov iz gospodarske teme in socialne nezadovoljnosti. In čeprav je človeški razum v mnogih primerih premagal naravo in jo sebi podredil, isti človeški razum danes ni sposoben, da bi gospodarsko in socialno življenje tako organiziral, da bi gladko in mirno teklo. Naravno je, da gospodarske težave povzročajo ljudje sami s svojimi slabimi lastnostmi, ki dobivajo svoj izraz v preveliki sebičnosti posameznika in tudi celokupnih narodov odnosno držav. Današnja gospodarska kriza znači, da človek ne more premagati samega sebe — dasi vidimo, da pod težo gospodarske krize trpe vsi in imajo torej vsi interes na tem, da se kriza ublaži in da se zopet povrne normalno življenje. Človek je premagal morja in ozračja, odkril je tajne sile narave, ni pa sposoben, da premaga samega sebe, da samega sebe prerodi in usposobi za lepše in zadovoljnejše sožitje. Človeški rod je sam sebe zaprl v začarani krog, iz katerega ne zna izhoda.

Povsod se iščejo zdravila za ozdravitev bolnega gospodarskega telesa. Zdravila išče vsaka država zase in meddržavna prizadevanja gredo za tem, da najdejo med državami lek, ker je bolezen mednarodnega značaja, t. j. razširila se je na prav vse države, na revne in bogate, na zmogovalne in premagane. V Franciji n. pr. imajo cele gore zlata, pa vendar je gospodarstvo tudi tu v težki krizi in zato socialna nezadovoljnost vedno bolj narašča. Isto vidimo v bogati Ameriki, v Angliji, v Nemčiji in drugod. Naravno je, da pod težo krize trpe najbolj oni sloji, ki so socialno šibki. Tudi kapital je v krizi, to se pravi: tudi kapital ne more več večati svoje moči in bogastva. Toda kapital je ostal, medtem ko oni, ki nima ničesar, krizo (dvojno in trojno občuti). Kapital je skrit. Brez kapitala pa ni življenja. Zato je danes tako težko najti izhod iz kriz, ker se je umaknil kapital, odnosno je izgubil na svoji moči, ker je preje hodil po nenaravnih potih in stremel preveč predrzno kvišku, ne da bi enakomerno dvigal temelje, na katerih sloni in iz katerih raste.

Kapitalistični sistem sloni na materialistično-rentabilitetnih računih. On gleda samo na renabilnost svojega uveljavljenja. Pri tem pa je kratkovidno in rentabilitetno stremljenje omejuje na časovno pretresno obdobje. Po tem obdobju pada v krizo in povzroča obenem krizo vseh. Kapital je opustil eno najbistvenjših zahtev vsakega gospodarskega

Trd boj je za kruh in obstanek, a trdota življenja ne sme biti nikdar ovira, da ne bi znali in hoteli ceniti važnosti svojega poklica.

Strojniki! Prvi maj je pred nami, praznik dela vsega ročnega in duševnega proletarijata. Duševni in ročni proletarijat bo te dni v srcu praznoval veličino svojih ustvariteljskih sposobnosti za narod in za obstoj človeštva sploh.

Koliko bolj z zanosom se bo 1. majnika spominjal in obujal živo vero v svoj odločilen poklic, saj strojnik vrši duševno in ročno delo, torej je strojnik posebljen duševni in ročni delavec.

Naj bi bil letošnji prvi maj mejnik, začetka boljše in stanu odgovarjajoče bodočnosti. Gospodarsko, socialno in kulturno udejstvovanje strojnikov v bodočnosti naj zavzame oni razmah, ki jim po važnosti in veličini službe pripada.

Za letošnji prvi maj naj bo to naša prisega. R.

Uveljavljanja: v dobrih časih ni mislil na to, da morejo priti slabi časi, za katere je treba rezervnih moči, da se slabi časi prebrodijo. Kapital je bil opustil eno najbistvenjših zahtev vsakega gospodarskega uveljavljanja:

Kapital je bil po uspehih velike povišane konjunktore ves omamljen, da ni gledal v bodočnost. Pod vplivom kapitala je bila kratkovidna tudi državna politika, katera ima v prvi vrsti ščititi socialno slabe. Zane-marjala je skrbi in krize za bodočnost. Tako je kriza našla vse nepripravljene in nepreskrbljene — zato je kriza ostrejša tam, kjer je zakonodaja šla mimo socialno političnih potreb, manj ostra je v državah, v katerih je državna politika vsaj delno tudi mislila na bodočnost.

Kriza sedanjega življenja prav občutno poostrojuje pomanjkanje socialno-zaščitne zakonodaje, predvsem pomanjkanje socialno-zavarovalne zakonodaje. V proračunski debati je v narodni skupščini padla trditev: ako bi socialnega zavarovanja ne imeli, bi bila kriza znatno ostrejša kakor je. Toda socialnega zavarovanja dejansko nimamo, imamo ga le v skromnih začetkih, katero pa ni sposobno, da bi zlasti v času kriz moglo izvrševati svoje funkcije. V dolgi dobi ugodnega gospodarskega razvoja bi mogli n. pr. nabrati velika sredstva za brezposelno zavarovanje. Bili pa smo lahkomišelní in zato moramo danes pri skrčenih sredstvih iskati sredstva za neproduktivne izdatke, da zadržujemo naraščanje krize, namesto da bi jo ozdravljali. V dolgih letih bi z malimi sredstvi mogli zbrati velike vsote za starostno in invalidno zavarovanje, s temi kapitalijami bi mogli danes preživljati gospodarsko življenje in jačati konzumentsko moč onih, kateri so iz gospodarskega procesa izločeni. Delavec nima vpliva na to, koliko časa bo mogel svojo delovno silo nuditi v najem. Socialno zavarovanje pa ima namen, da brani obstoj takrat, ko delavec svoje delovne sile ne more več uporabljati za vzdrževanje svojega življenja. Socialno zavarovanje je zavarovanje gospodarstva za čas kriz.

Vsa prizadevanja nič ne pomagajo: pomanjkanje socialno-politične zakonodaje krizo samo poostrojuje. Današnji težki čas bi moral dati največjo pobudo, da naša zakonodaja postane v smeri socialno-politične zaščite naroda znatno bolj aktivna.

Prvi maj v Bolgariji. V Bolgariji, kjer obstoja samo nacionalna delavska strokovna organizacija, se bo letos praznoval prvi maj na izredno svečan način. V Sofiji, glavnem mestu Bolgarije, se bodo zbrale številne delavske delegacije iz vse države. Računajo, da bo pri manifestacijah sodelovalo okrog 125.000 delavcev, ki bo tudi defilirali mimo svojega kralja.

Jeseniški kovinarji

Kakor rudarji in delavci mari-borskih železniških delavnic, tako tudi jeseniško delavstvo razmišlja o času, ko bodo pričeli demontirati tovarniške objekte. Vesti o razširitvi železarnice v Zenici so se uresničile.

Nad 60 let dobiva gorenjski delavec svoj zaslužek od kovinske industrije KID. Mnogi delničarji so si zbrali težke milijone od storitve delavca. Zadnjih deset let je podjetje še razmeroma dobro napredovalo in uspevalo. Izvršila se je postopoma racionalizacija, moderniziralo se je starejše naprave, produkcija se je dvignila tako, da izdelki KID krijejo potrebo po njenih izdelkih v naši državi. Z upostavitvijo nekaterih novih obratov predstavlja KID največjo in najmodernejšo železno industrijo v državi.

Investicije, ki so danes vložene v to podjetje, so opogumile tudi delavstvo in nameščenstvo, da so si zgradili lastne hiše s pomočjo posojil na dolgoročno odplačevanje. Obrtniki, trgovci in kmetovalci širokega okoliša računajo, da jim bo mogoče zaposliti pri podjetju svoje sinove, ki ne bodo mogli ostati na domu.

V kulturnem pogledu je jeseniškemu delavcu priznana prvenstvo, kar priča dejstvo, da imamo nad 60 društev, v katerih se udejstvujejo delavci in nameščenci, ki gojijo dramatiko, glasbo, telovadbo, prosveto, šport, turizmo itd.

Jeseniške železarnice ne vzdržujejo samo 2500 delavcev in nameščen- cev, ki so zaposleni v podjetju, temveč imajo od njih koristi tudi gospodarski krogi bližnje in dalnje okolice. Poleg železnice so jeseniške tovarne največji odjemalec trboveljskega premoga, ki ga porabijo mesečno okrog 600 vagonov. Prav mnogo je pa še drugih dobaviteljev, ki črpajo svoj zaslužek od prosperanja železne industrije na Jesenicah.

Vest, ki se je razširila o povečanju železarnice v Zenici na izdelke, ki jih proizvajamo na Jesenicah, nas je vspodbudila, da smo začeli razmišljati o vsem, kar smo zgoraj navedli. Tako se je tudi na zborovanju porodilo vprašanje, ali nismo zanesljivi državljani, ali ne izpolnjujemo vseh državljskih dolžnosti itd. Ali bo res, da nam bo konkuriral inozemski kapital? Ali bo res že itak pasivno zavarovanje še bolj v nevarnosti? Vsa taka vprašanja so dovedla do sklepa resolucije, ki se je poslala na vsa merodajna mesta.

Resolucija je bila sprejeta na zborovanju NSZ dne 8. III. 1936 ter se glasi:

»V izvedbi velikega investicijskega programa železarnice v Zenici na artiklu, ki jih proizvajajo KID na Jesenicah in Javorniku vidimo najresnejšo nevarnost za eksistenčno možnost ne samo 2300 delavcev in nameščencev, ki so zaposleni pri tem podjetju, temveč vseh delovnih in gospodarskih slojev, ki so v naših krajih in v bližnjih občinah direktno ali indirektno odvisni od prosperanja podjetja KID.

Kapaciteta tovarne KID je mnogo večja od potrošnje v državi na izdelkih, za katerih proizvodnjo naj bi se železarna v Zenici razširila. Ker pa ni računati s tem, da bi se potrošnja teh izdelkov v doglednem času tako povečala, da bi se mogla izkoristiti kapaciteta obeh velikih podjetij in še raznih drugih manjših industrijskih podjetij v državi, ki proizvajajo deloma iste železne izdelke, je izven vsakega dvoma, da se bo morala produkcija v sedanjih obratih znatno skrajšati. Pri KID se bo skrčila gotovo na polovico ali pa še na manjšo kvoto, kar znači, da bi se v istem razmerju moralo reducirati tudi število zaposlenih delavcev in nameščencev. To bi izzvalo v vseh naših krajih največjo bedo in pomanjkanje in naravnost katastrofalno situacijo.

Opozarjamo na katastrofalne posledice, ki jih je slično postopanje na področju rudarske proizvodnje povzročilo v vseh premogovnih re-

virjih Dravske banovine, posledice, ki se vidijo v brezposelnosti in bedi tisočev rudarjev, zlasti na področju Trboveljske premogokopne družbe, v finančnih težkočah prizadetih občin in v nevarnosti, da pokojninsko zavarovanje rudarskega in topilniškega delavstva popolnoma propade in da bo vsaka sanacija naravnost nemogoča in bodo s tem tudi v rudarskih revirjih nastopile usodepolne posledice.

Odločno protestiramo proti temu, da se v današnji dobi najtežje gospodarske depresije in hude krize v področju javnih financ proti vsem načelom zdrave politike in celo iz javnih sredstev trošijo ogromni zneski ali pa, da se namerava dati koncesije inozemskemu kapitalu. Želimo, da se to prepreči, predno ne bo prepozno.

Predlagamo, če se more zbrati potrebne kapitale, da je potrebno misliti na izgraditev obratov v tem pravcu, da bi se proizvajali proizvodi, ki jih moramo danes uvažati iz inozemstva. Tako se n. pr. grade naše železnice z uvoženim železniškim materialom itd.

Za primer pa, da se naš predlog ne upošteva, smo uverjeni, da boste pripomogli k temu, da se bo računalo pri tem z vsem kompleksom socialnih vprašanj, s katerimi je treba pri takem pregrupiranju industrije računati.

V dnevnem časopisju smo čitali izjavo g. ministra za šume in rudnike Djure Jankovića, ki se nanaša na gornje vprašanje in ki se glasi:

»Vprašanje izgraditve nacionalne težke železne industrije je stopilo v aktivno fazo, ko smo imeli pravico do reparacijskih terjatev v Nemčiji. Na žalost se te reparacijske terjatve niso izkoristile v ta namen. L. 1931. smo sicer sklenili s tvrdko Krupp pogodbo, toda bilo je prepozno, ker je med tem stopil v veljavo znani Hooverov moratorij za nemške reparacije.

Imamo več načrtov domačih in tujih metalurških strokovnjakov. Tudi glede finansiranja je več predlogov. Vlada je zavzela stališče, da je treba našo industrijo železa izgraditi samo z lastnimi sredstvi, pa čeprav v etapah. Trenotno je bila neodložljiva potreba države, da se čimprej nabavi groba valjarska proga s premerom valja 800 mm. Kapaciteta ji bo okoli 180.000 ton valjanega železa in jekla na leto. Pokrili bomo z njo tričetrtine vseh potreb valjanega železa in jekla v naši državi, do slej smo pa samo eno četrtino. To je velikega pomena i za narodno gospodarstvo i za trgovinsko politiko i za državno obrambo.

Kdor se neugodno izraža o teh investicijah v Zenici, je na krivi poti. Isto velja tudi za protestno zborovanje jeseniških delavcev. Vse to, v kolikor ne gre za nepoučenost, je inspirirano po tistih, ki jim ne gre v račun jakost železne industrije v Zenici in ki na posebno več način prenašajo obrambo svojih osebnih interesov na socialna tla med delavstvo. Groba proga v Zenici ne ogroža obstoja jeseniškega delavstva. V novih instalacijah v Zenici se bodo izdelovali izključno tisti profili, ki se do slej niso proizvajali ne v Zenici, ne na Jesenicah, temveč smo jih uvažali iz inozemstva. Ne smemo tudi pozabiti, da instalacija takšne vrste, kakor je nameravana groba proga s premerom valja 800 mm, glede na njen program fabrikacije ne more biti nekje ob državni meji, temveč samo v strogem središču države.

Kraljevska vlada bo stremela, da ustreže potrebam vseh krajev in vseh prebivalcev naše domovine enako, vendar bo zmerom dajala prednost splošnim državnim in nacionalnim interesom pred lokalnimi interesi kateregakoli kraja. Nekateri tuji listi krivo slikajo to nabavo samo zato, ker smo jo izvršili v Nemčiji. Da smo tako storili, so nam narekovali samo in izključno trgovinski in finančni

interesi naše države. Vse izplačilo se bo izvršilo na račun klirinškega salda terjatev iz jugoslovensko-nemškega kliringa v Nemčiji, ki znaša blizu 500 milijonov dinarjev. Z zadovoljstvom lahko ugotovim, da se je ta nabava izvršila pod posebno ugodnimi pogoji. Ponudbo tvrdke Krupp je strokovna komisija presodila kot najugodnejšo, tako glede tehniške bonitete, kakor glede cene. Od celotne odobrene investicije se bo izdalo približno tričetrt v Nemčiji, ena četrtina bo pa ostala pri nas, pri čemer bo imel največjo korist naš delavec. O kakšnem angažiranju skupnega kapitala v Zenici kot nekakšni udeležbi pri delnicah, pa ni niti govora, kakor je že pojasnil tudi predsednik vlade g. dr. Milan Stojadinović v senatu v odgovoru na interpelacijo g. Hribarja.

K izjavi g. ministra Jankovića pripominjamo, da moramo računati kljub vsem protestom in obljubam s tem, da se bo v Zenici razširitev vendarle izvršila v praveu, kakor na Jesenicah. Nikoli nismo bili nasproti temu, da se razširitev izvrši na produkte, ki jih uvažamo iz inozemstva, pač pa smo to tudi potom resolucij že mnogokrat poudarjali.

Kovinarsko in rudarsko delavstvo je z ogorčenjem sprejelo vest, da bo z novim finančnim zakonom v § 86, točka 9 okrnjen § 219 obrtnega zakona, da se enotedenska mezda v slučaju boleznih ali nezgode ukine.

Jeseniško delavstvo organizirano v NSZ je na svojem zborovanju kljub temu, da ima še za enkrat § 219 zaščiteno svoje kolektivne pogodbe, solidarno protestiralo na gornje vesti ter sprejelo svoj protest, ki je bil poslan na vsa merodajna mesta v Beograd. V kolikor je nam znano, naš protest ni imel odmeva ne v finančnem odboru, ne v skupščini in

tudi ne v senatu, to pa iz razumljivih razlogov, ker tudi narodno delavstvo nima nobenega zastopnika v teh domih.

Delavski dopusti

Vprašanje plačanih delavskih dopustov se je pokrenilo predvsem po svetovni vojni. V nekaterih državah so delavski plačani dopusti že zakonito urejeni.

Delavci imajo zakonito pravico na dopust v Braziliji, Finski, Letoniji, Luksemburgu, Avstriji, Poljski, Rumuniji, Rusiji in Češkoslovaški.

Vsi zakoni zahtevajo, da je delavec gotov čas zaposlen pri istem delodajalcu, preden dobi pravico do dopusta. Ta čakalni rok se v večini primerov giblje med 6 meseci in enim letom. V večini držav je dopust tem daljši, čim daljša je zaposlitev pri istem delodajalcu.

V Braziliji imajo delavci po preteku enega leta pravico do 14-dnevnega plačanega dopusta, v Letoniji po 6 mesecih 2 tedna in v Rusiji po 5 in pol mesecih 2 tedna dopusta. V Avstriji ima delavec po enoletni zaposlitvi pravico do enega tedna dopusta, po 5 letih zaposlitve pa 2 tedna dopusta. Na Poljskem ima delavec po enem letu 8 dni dopusta, po treh letih pa 15 dni. V Rumuniji ima delavec po enem letu 7 dni, po 3—5 letih 10 dni, po 5—10 letih 14 dni in nadalje za vsako leto po en dan, skupaj največ do 30 dni dopusta. Na Češkoslovaškem ima delavec po enem letu 6 dni, po 10 letih 7 dni, po 16 letih zaposlitve 8 dni dopusta. Nekatere države imajo še posebna zakonita določila glede mladostnih delavcev. V Rusiji imajo delavci, ki delajo v zdravju škodljivih podjetjih, dvojni dopust.

Nujno potrebno je, da se tudi pri nas vendarle že uredi vprašanje plačanih delavskih dopustov.

Kruha brezposelnim

Z gospodarsko krizo stopa v ospredje tudi vprašanje nezaposlenosti nameščencev in delavcev. Kajti zmanjšani produkciji ali celo ustavitvi obratov nujno sledi zmanjšanje delovnega časa in zaslužka, ali odpust delavcev in nameščencev. V gospodarski krizi odpuščenim delavcem in nameščencem ni mogoče dobiti druge dela. Ker so podpore za slučaj brezposelnosti majhne in in kratkotrajne, nastopa bedno življenje, ki je tem hujše, ako je v zimskem času.

Res je, da pri nas ne moremo govoriti o milijonski armadi brezposelnih, kot je to slučaj v velikih industrijskih državah. Vsaj je že na pr. lanskem letu izkazovala Anglija 2 milijona in pol, Nemčija 4 milijone in pol, Severna Amerika pa 7 milijonov in pol brezposelnih delavcev in nameščencev. Ako pa tudi ni pri nas po številu brezposelnost tako velikega obsega kot v močnih industrijskih državah, je pa vendarle brezposelnost za vsakega posameznega delavca in nameščenca prav tako in nič manj veliko gorje, kot drugje. Zato ni pri nas omalovaževati brezposelnih delavcev in nameščencev, priskočiti jim na pomoč in jim pomagati preko najhujšega.

Zavarovanja za slučaj brezposelnosti pri nas nimamo. Podpore, ki jih dobivajo brezposelni od Borz dela in od občin, so neredne in malenkostne. Podpore strokovnih organizacij pridejo le maloštevilnim v dobro, ker so strokovne organizacije še premalo razširjene med delavstvom.

Največja opora za naše brezposelne delavce je še vedno podeželje. Večina naših delavcev še iz prvega ali drugega rodu izhaja iz kmetijskih gospodarstev, kjer imajo svoje sorodnike ali ožje znanke. Ako jih zadene brezposelnost, najdejo tam zasilno zavetje in zasilno zaposlitev. Na ta način dobi del nezaposlenih vsaj skromen košček kruha na deželi in niso postali popolnoma, temveč le deloma brezposelni. Seveda si pa z delom na deželi pomagajo lahko v prvi vrsti le samski delavci. Oni, ki imajo žene in otroke, težje zapuščajo dom in iščejo zaslužek na deželi, komaj zadostuje za njihovo skromno preživljanje, dočim ne ostane za družino, ki je ostala v mestu, ničesar. Delavec, oče in hranilec družine mora zato ostati na kraju, kjer je postal brezposeln. Zanj in za njegovo družino je podpora nujno potrebna.

V dobi vsesplošne krize, ko narašča število brezposelnih delavcev in nameščencev, javni faktorji ne bodo smeli ostati pri dosedanem obsegu podporne akcije, ampak jo bodo morali razširiti. Borze dela bodo morale dati vsa razpoložljiva sredstva na razpolago za podpiranje brezposelnih. Občine in banovine bodo morale določiti večje zneske za podpiranje družin, katerih hranilec nima možnosti zaslužka. Posebno akcije javnega prehranjevanja bo razširiti in pritegniti bo k sodelovanju vse prebivalstvo. Koliko je družin v mestih in industrijskih krajih, ki bi prav lahko prevzele obvezo, da sprejmejo dnevno v prehrano vsaj po enega brezposelnega delavca in nameščenca. Samo organizirati je treba tozadevno akcijo in gotovo ne bo ostala brez uspeha.

Razglas

Rudarsko glavarstvo v Ljubljani ponovno opozarja z odlokom št. 2439 z dne 6. aprila 1936.

»da so vse vloge, ki jih posamezniki predlagajo neposredno bodisi ministrstvu za šume in rudnike ali pa drugim državnim oblastvom, podvržene kolkovini. Če pa se zavarovanci bratovske skladnice s svojimi prošnjami obračajo direktno na bratovsko skladnico, jim za svoje predstavke ni treba plačati takse.

To velja za vse vrste vlog, pa naj si se zahteva kako povišanje pokojnin ali doklad iz pokrajinskega Pokojninskega sklada (staroupokojenci) ali se prosi za podporo itd. Tožbe članov bratovskih skladnic na Razso-dišče rudarskega zavarovanja so slejkoprej takse proste.«

V času gospodarskih kriz in v času, ko se širi brezposelnost, pa ni dovolj, da se lečijo težke socialne razmere le z denarnimi podporami, ali s prehranjevalnimi akcijami. Ako je privatni inicijativi onemogočeno preskrbeti delo, morajo to storiti javni faktorji, kot država, občine in druge institucije, ki razpolagajo z javnimi sredstvi.

Napačno je geslo štednje v tem smislu, da bi javne ustanove prenehale s produktivnimi investicijami, kot z zgradbami poslopij, cest, mostov itd. Kajti taka štednje ne bi bila štednja. Kar bi na eni strani prištedili, bi morali na drugi strani izdati za socialno skrbstvo v obliki podpor. Poleg tega bi pa z izdatkom podpor ne ustvarjali nobenih gospodarskih dobrin. Izdali bi popolnoma neproduktiven denar, ki bi samo hipno delavnim močem pomagal v najhujši stiski za najnujnejši vsakdanji kruh.

Videli smo, da v krajih, kjer so javne institucije investirale, ni bilo čutiti tolikega pomanjkanja in brezposelnosti kot tam, kjer se ni ničesar dalo za javna dela. Z javnimi deli niso dobili samo brezposelni zaslužek, ampak je prišel z mezdami tudi denar v trgovino in obrt, ker je bila dvignjena moč konsumentov. Z javnimi investicijami je pa dobila tudi delo industrija in je bila s tem preprečena ponovna redukcija delavcev. Uveljavljati se mora zato pravilo, da se zvišujejo javna dela vselej takrat, kadar je gospodarska stagnacija, ker so le javne investicije zmogljive korenito olajšati največjo krizo.

Brezposelni delavci in nameščenci so pa dolžni, da v času krize pri- mejo za vsako delo. Nihče se ne sme izmikati delu, če tudi ne bi odgovarjalo njegovemu pravemu poklicu ali profesiji. Nobeno delo ni nečastno. Vsega se mora človek oprijeti, če je najhujša stiska.

Pred enajstimi leti

Ko sem te dni brskal po starem arhivu, mi je prišla v roke resolucija, sprejeta na kongresu NSZ, ki se je vršil na binkoštno nedeljo 1925. leta na Jesenicah. Torej, pred dolgimi enajstimi leti. In resolucija, ki je bila atkrat sprejeta glasi dobesedno tako-le:

»Glavni zbor Narodno socialne strokovne zveze, ki se je vršil dne 31. maja 1925 na Jesenicah je po slišanju referata o zaščiti delavcev v Jugoslaviji ugotovil:

da je sedanja socialna zakonodaja, ki bi morala skrbeti za zadostno zaščito in zavarovanje delavskega razreda pomanjkljiva in da se še te itak nezadostne socialne odredbe kršijo s strani delodajalcev, kakor tudi večkrat s strani državnih organov.

Predvsem se s strani delodajalcev krši načelo Šurnega delovnika in se mesto njega uvaja večurno delo.

Tudi se krši odredba zakona o zaščiti delavcev v vprašanju delavskih zaupnikov, ki niso dovolj zaščiteni in so zato s strani delodajalcev preganjeni in največkrat odpuščeni.

Pa kaj bi ponavljal. Povem na kratko, da zahteva resolucija večjo skrb za brezposelne in uvedbo zavarovanja za primer brezposelnosti, zahteva se večja svoboda organiziranja, večja skrb za higijeno v tovarnah itd. Vse to, kar smo zahtevali na svojem kongresu pred 11 leti, smo zahtevali vsa leta do danes. In od te naše zahteve ne odnehamo. Zgodovina nas uči, da se je delavstvo borilo deset in desetletja za samo eno stvar. In je preteklo deset in deset let, da se je ena sama zahteva uresničila. In ko se spominjamo, kaj smo pred enajstimi leti zahtevali na Jesenicah, se bomo spomnili to morda čez nadaljnjih enajst let, a bomo vseeno še zahtevali, samo odnehati ne smemo. Biti moramo jekleni in žilavi, kot so naši jeseniški tovariši kovinarji. Kujejo, kujejo, a končno le izkujejo. Kujmo tudi mi naprej.

Računski zaključek OUZD

(Nadaljevanje)

Za lečenje v raznih zdraviliščih je urad v letu 1935. izdal Din 2.746 milj.; od tega odpade na Brestovac Din 0.456 milj., Klenovnik Din 0.736 milj., Radio Therma Din 0.184 milj., »adran« Din 0.132 milj., Golnik Din 0.151 milj.; na razna zdravilišča in stroške prevoza odpade Din 0.037 milj. Lečenje v lastnih fizikalnih napravah v Ljubljani predstavlja vrednost Din 0.626 milj., v Mariboru pa Din 0.420 milj.

Imovinsko stanje z dnem 31. dec. 1935 izkazuje Din 30.535 milj. aktiv, pasiv pa Din 30.493 milj. Denarnih sredstev je izkazanih Din 2.880 milj. med temi naložb Din 1.859 milj., od teh je Din 1.114 milj. pod zaporo. Vrednostni papirji so izkazani z Din 0.150 milj., premični inventar z Din 2.438 milj., nepremičnine pa z Din 0.091 milj. Zaostanki — neporavnani prispevki znašajo Din 16.286 milj., kar predstavlja štirimesečni predpis. Na regresih, obrestih in izterjevalnih stroških dolgujejo delodajalci Din 0.915 milj., razni dolžniki, in sicer zdravilišče Radio Therma in okrevališče »Jadranc« pa 1.631 milj. Zahtevki OUZD nasproti Osrednjemu uradu so izkazani z Din 0.218 milj. Zaloge tiskovin in materiala je izkazana z Din 0.260 milj. Stanje pologa — denarna zaloge pri ekspoziturnih urada znaša Din 0.030 milj. Depoziti so izkazani z Din 1.928 milj. Dubioze (neizterljivi prispevki) so izkazani z Din 3.655 milj. Osebnih računov nameščencev izkazujejo Din 0.048 milj.

Zaostanki na neplačanih prispevkih v znesku Din 16.286 milj. so že prekoračili skrajno mejo, preko katere se brez ogrožanja likvidnosti urada ne sme iti. S poravnanjem obveznosti do bolnišnic, lekarn je urad v zaostanku. To povzroča motnje in zastoj pri vseh ustanovah in dobaviteljih, ki imajo poslovne stike z uradom. Tudi izplačevanje rednih podpor in dajatev je torej v resni nevarnosti. Te razmere silijo urad, da izterjuje prispevke intenzivneje kakor v prejšnjih letih.

Pasiva obstojajo v glavnem iz upnikov na tekočih računih (lekarn, bolnišnice, zdravniki in drugi dobavitelji) Din 3.702 milj. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu izkazuje zahtevek Din 6.282 milj., ki se nanaša deloma na predpisane in še nepobrane, deloma pa na pobrane in še ne preodkazane prispevke za nezgodno zavarovanje, dalje na zahtevke iz ostalega obračunavanja najemnin in dr. Poleg tega izkazuje Osrednji urad še zahtevek iz obračuna povračil in iz razdelitve presežkov iz prejšnjih let v znesku Din 3.177 milj. Delavski zbornici dolguje bolniško zavarovanje iz naslova predpisanih in pobranih doklad Din 0.502 milj. Borza dela izkazuje iz istih naslovov kakor Delavska zbornica zahtevek 1.313 milj. Din. Depoziti so izkazani v isti vsoti kakor med aktivni z Din 1.928 milj. Protituberkulozni fond je izkazani z Din 0.080 milj. (zvišan v letu 1935. od 50.000 na 80.000 Din). Sklad lastne prihrane po § 239. statuta znaša Din 1.277 milj., sklad za dajanje večjih podpor (§ 241. statuta) znaša Din 5.681 milj. (ta sklad služi začasno za odpis dubioz in neizterljivih prispevkov); likvidirana imovina (§ 202. ZZD) znaša Din 2.892 milj. Ta sklad je določen za dajanje večjih podpor (podaljšana podporna doba od 26 na 52 tednov). Dubioze so izkazane v istem znesku kakor pri aktivah, t. j. z Din 3.655 milj. S prehodnim prebitkom Din 0.041 milj. je imovinsko stanje izravnano.

Bolniško zavarovanje je zaključilo poslovno leto 1935. z zelo nezadovoljno aktivno. Prav ta okolnost narekuje samoupravi in upravi tem večjo čuječnost, ker so zaradi krize v bolniškem zavarovanju ogrožene višje dajatve. Stremeti se mora za tem, da se čimprej izvede invalidno zavarovanje in zavarovanje za primer nezaposelnosti, s čemur bo bolniško zavarovanje vsaj delno razbremenjeno.

Ljubljana, dne 21. marca 1936.

Uprava OUZD, Ljubljana

Kongres ORS-a

Zagrebska Obča delavska zveza Jugoslavije (ORS), ki je z nami koalirana v Glavnem akcijskem odboru Jugoslovenskih delavskih in nameščenskih sindikatov, je imela dne 12. in 13. aprila t. l. v Osijeku svoj VI. redni kongres. Kongresu je poleg mnogih članov ORS-a prisostvovalo 53 delegatov iz 41 podružnic. Ti so zastopali polnomočno 4658 v ORS-u organiziranih delavcev in delavk. Poleg tega števila ima ORS vpisanih še okrog 500 brezposelnih delavcev.

Kongres sam je bil prav dobro organiziran. Centralna uprava je vsa poročila tiskala v posebni knjigi, ki so jo delegati prejeli že več tednov pred kongresom.

Dne 12. aprila je bila kongresna predkonferenca, na kateri se je razpravljalo o predloženih poročilih. Zelo živahna in obširna je bila debata o zedinjenju ORS-a z URS-om. Končni sklep je bil, da se ORS ne združi z URS-om in da bo kolaboriral z njim samo v toliko, v kolikor bodo tako kolaboracijo zahtevala razna socialno-politična vprašanja.

Dne 13. aprila je bilo v Narodnem gledališču manifestacijsko zborovanje in glavno zasedanje, ki je trajalo ves dan. V vseh organizacijskih in taktičnih vprašanjih je bilo doseženo soglasje in izvoljena je bila ponovno stara centralna uprava s tov. Vilimom Haramino na čelu. Sprejeta je bila tudi izprememba zvezinega pravilnika, predvsem v pogledu podeljevanja podpor in plačevanju prispevkov za iste.

Poleg delegatov ORS-a je kongresu prisostvovalo tudi večje število raznih predstavnikov, tako URS-a, zastopnikov delavskih zbornic in OUZD na kojih področju ima ORS svoje organizacije, dalje zastopnik SUZOR-a in Inspekcije dela ter mnogo drugih. Mnogi so pozdravili kongres pismeno, med drugimi tudi ljubljanska Delavska zbornica, splitska Delavska zbornica, predsednik Glavnega akcijskega odbora Jugoslovenskih delavskih in nameščenskih sindikatov tov. Rudolf Juvan, naše organizacije s področja bivše Srbije itd.

Iskreno želimo, da bi bilo delo ORS-a koristno za naše celokupno jugoslovensko delavstvo.

Naš pokret

Centralni tarifni odbor

Že v zadnji številki našega lista smo poročali o ustanovitvi Centralnega tarifnega odbora za tekstilno delavstvo. Ta odbor je bil ustanovljen z namenom, da uredi delovne in plačilne razmere v tekstilni industriji na področju Delavske zbornice v Ljubljani.

Da bi bilo delo uspešno, so se zedinile do končne rešitve tega vprašanja naslednje tri strokovne organizacije: Narodna strokovna zveza (NSZ), Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije (SDSZJ) in Jugoslovska strokovna zveza (JSZ) in se konsultirale v Centralnem tarifnem odboru za tekstilno delavstvo naslednje: Ožji odbor: predsednik Lovro Jakomin, tajnik SDSZJ, tajnik Vekoslav Bučar, tajnik NSZ, blagajnik Peter Lombardo, tajnik JSZ. Širši odbor: za NSZ Lukman Rudolf (Št. Pavel pri Preboldu) in Maček Ivan (Maribor), za SDSZJ Sova Stane (Tržič) in Tominc Ivan (Kranj) ter za JSZ Zupan Ciril (Tržič) in Štebilj Jože (Škofja Loka).

Centralni tarifni odbor je na svoji prvi seji sklenil, da sme k sodelovanju poleg tu navedenih odborov pritegniti še druge strokovnjake, na katere bo ožji odbor soglasno pristal.

Organi Centralnega tarifnega odbora so: a) Okrožni tarifni odbori za tekstilno delavstvo in b) krajevni tekstilni odbori za tekstilno delavstvo. Okrožni tarifni odbori bodo za enkrat osnovani v naslednjih krajih: v Mariboru za mariborsko okrožje, v

Celju za celjsko okrožje in v Kranju za gorenjsko okrožje. Krajevni tarifni odbori se osnujejo takoj po vseh krajih, kjer obstoja tekstilna industrija. Konstituiranje okrožnih in krajevnih tarifnih odborov se izvrši tako, da vsaka podružnica sodelujočih strokovnih organizacij imenuje po enega svojega zastopnika in po dva odbornika, od katerih naj bi bil po eden od predilniške, drugi pa od tkalske stroke.

Prva naloga okrožnih in krajevnih tarifnih odborov je, da se konstituirajo in da o tem obveste Centralni tarifni odbor v Ljubljani, nakar naj na sejah obravnavajo gradivo in predloge, katere so prejeli od Centralnega tarifnega odbora. O vseh sejah je treba voditi zapisnik. Za vsa nadaljnja navodila glede delovanja se je obračati le na Centralni tarifni odbor.

H koncu pozivamo vse funkcionarje strokovnih organizacij na složno, vestno in smotreno delo. Zavedajo naj se, da glede na njihovo delo z velikim zanimanjem okrog 14.000 v glavnem slabo plačanih tekstilnih delavcev, ki pričakujejo od Centralnega tarifnega odbora, da jim ustvari znosnejše življenje in da jih dvigne od sužnjev v vrsto zavednih proletarjev.

Naš delegatski zbor

V zadnji številki »Dela« smo objavili vabilo ma delegatski zbor in te dni smo razposlali vsem podružnicam tudi tozadevne okrožnice. Pričakujemo, da se bodo našemu vabilu odzvali vsi delegati in prisostvovali delegatskemu zboru.

Vsakoletni delegatski zbor ne predstavlja samo običajnega polaganja računov o delovanju v preteklem poslovne mletu, temveč predstavlja mejnik med staro in novo dobo, silo, ki daje organizaciji svežih moči za nadaljevanje velikega dela v dosegu socialne pravičnosti in boljše bodočnosti našega delavca.

Časi, v katerih živimo, so tako težki, kakor še mogoče nikdar niso bili. Zato pa je tudi potrebno, da se čimbolj pripravimo za našo nadaljnjo borbo in to pripravo bomo izvršili na našem delegatskem zboru.

Zato pozdravljeni bojevniki za delavske pravice in 10. maja na svadenje v Ljubljani!

Iz podružnic

JESENICE

— Tovariši! Delavci! Leto za letom se vršijo sestanki, shodi, seje, posvetovanja itd. Poročila v splošnem glasijo: »brezposelnost narašča, že itak mizerne plače padajo, danes reducira to, jutri drugo podjetje, poslabšanje odnosno ukinjanje paragrafov na škodo delavstva itd., zakon o zaščiti delavstva je in ni zakon, ker v mnogih primerih obstoja le na papirju. Kovinarji smo si na Jesenicah priborili s svojimi organizacijami potom kolektivne pogodbe vsaj minimalne mezde, kakor tudi upoštevanje nekaterih točk zakona o zaščiti delavstva. Zelo veliko pa je še treba uveljaviti. — Ko pogledamo v tovarno, vidimo v glavnem: vsi delavci brez razlike imajo gotove skupne težnje in potrebe, ki so za vse enake. Vsi želijo primeren delovni čas, ki je v skladu z ekonomijo uporabe telesne sile in s kulturnimi in družinskimi potrebami delavca, skrb za zdravje in varnost življenja je vsem enako in sveto potrebna. Potrebe, težnje in želje vseh delavcev brez razlike zahtevajo enoten nastop. Prav radi tega, da se to more izvrševati, morajo delavci voditi skupno borbo, morajo enotno nastopati, ker naše pravice moramo uveljaviti in uveljavili jih bomo le, če bo delavstvo enotno in dobro organizirano. — Današnji praznik dela porabimo za razvijanje našega programa, za narodni socializem, katerega udejstvovanje je predvsem duševno, njegov cilj pa preporod človeštva potem propagande socializma, ljubezni in bratstva. Narodni socializem stremi po novi človeški družbi, enakopravnosti in svobodi, po družbi prosti materijalizma in sebičnosti. —

Tovariši, opozorite svoje sodelavce, da se brez organizacije ne da doseči delavskih pravic. Tudi v naši tovarni imamo še precejšnje število neorganiziranih, čeprav so želje neorganiziranih enake željam organiziranega delavca. Zakaj se ne organizirajo? Mi jim kličemo: V organizacijo! V današnjih težkih časih je potrebna organizacija, da bomo zmožni obvarovati že pridobljene pravice in da uveljavimo še ostale naše potrebe itd. Prvi maj naj poživi organizatorno delo kakor pomladno cvetje, z razliko, da ne bomo uveneli. Imamo tri strokovne organizacije, toda vprašanja celokupnega delavstva se zastopa enotno,!

PTUJ

Zmaga krščanskega delavstva. Pod tem naslovom je čitala ptujška in ostala javnost v »Slovincu« št. 84a z dne 10. aprila, da je volitve obratnih zaupnikov majšperske tovarne strojil, potrdila Banske uprava in da je zmagala lista krščansko-socialnega delavstva, dasi so delali »narodni strokovnjaki« obupne napore, da bi si zagotovili delavske glasove. — Predvsem moramo pripomniti, da dosedaj nismo imeli namena polemizirati o poteku teh volitev, ker tudi nismo imeli namena podjetju in »ostalim z njim v zvezi« kakorkoli škodovati. Toda, ker smo k temu izzvani, smo primorani, da tudi odgovarjamo in javnosti povemo, kaj je resnice na izvršenih volitvah obratnih zaupnikov v »Majšperski tovarni strojil«. — Javno na tem mestu ugotavljamo, da v omenjeni tovarni med delavstvom sploh ni obstajalo in še danes ne obstoja strokovni pokret krščansko-socialnega delavstva tem manj, ker takega pokreta ni v vsem ptujškem srezu. Resnica pa je, da je in še danes obstajala med delavstvom te tovarne pokret nacionalno-socialnega delavstva, ki je 90% organizirano v ptujški podružnici Narodne strokovne zveze. Volitve obratnih zaupnikov v tem podjetju bi se imele vršiti na pobudo in zahtevo vsega tam zaposlenega delavstva, in sicer potem NSZ, podružnice v Ptujju, ki se pa po tozadevnih predpisih niso vršile, odnosno so se izvršile na protipraven način po zaslugi in mnogih naporih vodstva tega podjetja, ne pa v konkurenci s katerokoli nam nasprotno delavsko strokovno organizacijo. Nam bi bilo končno vseeno, ako bi volitve izvajala in izvedla četudi organizacija krščansko-socialnega delavstva ter da bi le-ta v resnici zmagala. Nikakor pa nam ne more biti prav in vseeno, da je tem volitvam, ki jih je izvajala NSZ, nasprotovalo delavstvo te tovarne z vsem svojim obširnim aparatom, ki ga ima tudi izven sedeža svojega podjetja, ter končno na protipraven način te volitve samo izvedlo in si upa danes natolcevatiti javnosti, da je zmagala lista »krščansko-socialnega delavstva«. Prav pa ima člankar ko trdi, da smo se proti tem volitvam pritožili in le še dodajamo, da bo s to pritožbo imela opravlja najvišja instanca. — Do končne rešitve te naše pritožbe, resnici na ljubo, javnosti toliko v vednost. Povrnemo pa se še k vsej stvari, ko bomo imeli priliko vso našo nacionalno javnost točno seznaniti z razmerami delavstva v tem podjetju, kar bo ne samo popolnoma resnično, temveč tudi zelo zanimivo.

ZAGORJE

Občni zbor. Podružnica NSZ v Zagorju ob Savi je imela svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 26. aprila. Kot delegat centrale iz Ljubljane se je občnega zbora udeležil centralni predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan. Slednji je v izčrpnem govoru poročal o delu za rešitev najbolj perečih socialnih vprašanj ter tudi izčrpnost razložil pomen strokovne delavske organizacije. Po prečitanih poročilih o delovanju v preteklem letu je bil izvoljen popolnoma nov odbor, kateremu načeluje kot predsednik preizkušeni borec za delavske pravice tov. Sedlar. Občnemu zboru je prisostvovalo tudi večje število tovarišev od sosedne loške podružnice NSZ. Novozvoljeni odbor daje jamstvo, da se bo pokret nacionalnega delavstva v Zagorju v novem poslovnem letu poživel.

ŽIRI

Žirovsko pismo. — Dragi tovariš urednik! Gotovo se boš začudil, da ti

tudi iz naših obmejnih žirov pišemo. V zadnjem času smo precej tihi. Človek bi mislil, da spimo. Pa ni res. Smo na delu, toda brez hrupa. Naša podružnica se izredno dobro razvija in pridobiva na članstvu. V nedeljo 19. aprila t. l. smo imeli v Sokolskem domu predavanje »Koroška in Korošci v sliki in besedi«. Predaval nam je državni pravnik g. dr. Felaher Julij iz Ljubljane. Predavanje je bilo prav dobro obiskano ter se je končalo z velikim zadovoljstvom vseh navzočih. Želeli bi še več takih narodnih predavanj. — Podružnica bo priredila v tekočem letu eno plesno prireditev ter več predavanj in sestankov, da okrepi smisel za organizacijo, da poveča svoje vrste in podpre delo centrale. Sestanki bodo posvečeni strokovnim vprašanjem v svrhu izobrazbe članov in priprave za eventualne odločne nastope v obrambo lastnih pravic. — Meseca maja ali julija nameravamo prirediti izlet k bratski nam podružnici na Jesenice. Prepričani smo, da bomo takrat vsi židane volje, čeravno nas tarejo nadloge. O priliki izleta bomo pozabili vse križe in težave ter se posvetili edino le zabavi. Za danes dovolj, pa še drugič kaj.

Razno

Rudarska podjetja v Jugoslaviji. V naši državi je rudarskih podjetij, državnih in privatnih, preko 400, od katerega števila pa obratuje samo 152 rudnikov in to 54 državnih in 138 privatnih. — Vrednost produkcije je znašala v lanskem letu, po uradnih podatkih preko ene milijarde dinarjev. Po višini produkcije pade na prvo mesto premog z 4.474.697 tonami v vrednosti 625 milijonov dinarjev. Za premogom pridejo livarski izdelki, 145.851 ton, v vrednosti 309 milijonov Din. Produkcija svinca in svinčene rude je znašala 552.000 ton, bakrena 486.000 ton in 130.000 železna ruda.

V 288 občinah Donavske banovine je 79.864 poljedelskih delavcev, ki nimajo nobene zemlje. V vsej Jugoslaviji je približno 200.000 poljedelskih delavcev, od katerih je bilo meseca maja 1933 brezposelnih preko 58.000. Povprečna mezda poljedelskega delavca je znašala v Donavski banovini 22.27 Din na dan.

Železnice v Iranu, kakor se uradno naziva Perzija, pomagajo graditi tudi naši delavci, ki jih je pri železniških delih v Perziji zaposlenih nad tisoč. Baje so prav dobro plačani, samo zaščitite jim manjka, ker v Perziji naša država še nima svojih konzulatov.

Tovarišem in tovarišicam na Jesenicah priporočamo naslednje tvrdke:

LEKARNA

Mg. Ph. Jože Žabkar

JESENICE

RESTAVRACIJA

Anton Legat

JESENICE — FUŽINE

Trgovina z mešanim blagom

Andrej Balon

Jesenice — Fužine